

Benyttelsen af Damptærskemaskiner.

Jo fuldkommere en Maskine bliver i sin Bygning, og jo dyrere det Haand- eller Hestearbejde bliver, som den skal erstatte, desto lettere vinder den Indgang. Begge Omstændigheder have i de sidste Aar været medvirkende til at skaffe 2 hidtil lidet brugte Maskiner en stor Udbredelse og Benyttelse her i Landet, nemlig Mejemaskinen og Damptærskemaskinen. Det er om Brugen af den sidste, at vi fra Tidsskriftets Korrespondenter have modtaget en Del Oplysninger, hvis samstemmende Resultater vi først i Korthed skulle fremdrage, og derefter skal der aftrykkes nogle af de udførligere Meddelelser.

Damptærstningen har vel været kjendt og brugt herhjemme i over en halv Snes Aar, men det var kun enkeltvis, og om end de enkelte Exemplarer af Clayton-Shuttleworth's, Hornsby's, Frederikværks osv., der have været i Brug, have gjort god Nytte som Banebrydere, og om end de udstillede Damptærskemaskiner ved Landmandsmøderne i Horsens, Odense, Aarhus og Kjøbenhavn hendrog Landmændenes Opmærksomhed paa denne nye Hjelper, der derved tilbødes dem, saa kan man dog nok sige, at det særlig var ved Landmandsmødet i Nykjøbing, at Landmændene saa dem arbejde saa sikkert og saa godt, at Maskinen erhvervede sig en almindelig Tillid. I de sidste 2 Aar er derfor en Mængde, navnlig af Marshall & Søn's, af Clayton-

Shuttleworth's, af Allerups, af Frederiksværks og af flere komme i Brug herhjemme. Saar have de fundet stor Udbredelse paa Sjælland, Falster og Volland; paa Fyen bruges derimod færre, og i det vestlige Fyen er Damptærstningen endnu ukjendt i flere Egne; paa Jyllands Østkyst have enkelte været i Brug, men dog synes det navnlig at være transportable 2, 3 og 4 Hestes Tærstværker, som i de sidste Aar have vundet Indgang i denne Egn. Naar man derimod kommer Nord for Limfjorden eller ind paa de lettere Forder, findes der endnu ingen i Brug, ligesaa lidt som paa Vestkysten af Jylland og af Slesvig. Grunden hertil er vel for en Del, at Trangen er mindre, da Kornavlet i Reglen er mindre, en Del opfodres undertiden i Straaet, Tærstlønnen er noget mindre, og desuden sly disse Egnes Beboere ofte Udearbejde i Vintertiden; men dog er sikkert en væsentlig Grund ogsaa den, at disse Egnes Beboere endnu i Reglen ikke ere kjendte med de store Fordele, som Damptærstmaskinerne yde, og om end en enkelt større Jordbruger godt har Øjet aabent derfor, har han dog vanskeligt ved i sin Egn at finde andre, som ville forene sig med ham om Anskaffelsen af et slikt Apparat.

Fordelen ved Damptærstningen er egentlig ikke at søge i at Kornet derved udtærstes billigere pr. Td.; thi med de Priser, der i Øjeblikket betales for Lejen af et Damptærstværk, kommer en Td. Vaarsæd let til at koste 2 à 3 Mk. og en Td. Vintersæd 3 à 5 Mk. for Udtærstning, Rastning, Rensning, Sortering, Kornet bragt paa Loftet, Halmen bragt i Staf eller Lade, og Avner og Emter bragt i Hus; de mindre Maskiner (paa 3 à 4 Heste) koste nemlig omtrent 15 Rd. pr. Dag, og de større (paa 8 Heste) endog indtil 24 Rd. pr. Dag, foruden 3 Rd. til de 2 Mand, der følge Maskinen, Kul, Olie og Mandskab til Betjening. Selv om nu Prisen kan være mindre høj for dem, der selv eje et Damptærstværk, og selv om den rimeligvis ogsaa med Tiden vil falde noget for de lejede Maskiners Bedkommende, saa vil der dog ikke derved naaes nogen stor Besparelse. Men at kunne begynde Udtærst-

ningen strax efter Høst, og altsaa være i Stand til at benytte mulig indtrædende gode Konjunkturer, at faa Sæden udtærstet inden Vægten har slaet sig, at undgaa de undertiden betydelige Tab, som Røtter og Mus forarsage, at kunne i en travl og vanskelig Høst tærste Kornet ude i Marken og senere hjemføre den der staksatte Salm, at kunne raade over sin Heste- og Følgekræft til de mange andre Efteraars- og Vinterarbejder, som der særlig kræves i et fremstridende Agerbrug, ikke at være saa afhængig af ofte vanskelige Folkeforhold, og endelig, hvad i og for sig saa at sige er en fyldestgørende Binding, at faa et Par Pund vægtigere Korn og en bedre sorteret og smukkere Handelsvare, alt dette er saa store Fordele, at der ingen Tvivl kan være om, at Damptærstningen baade bør faa og vil faa en meget almindelig Udbredelse, ikke blot paa store men ogsaa paa mindre Gaarde.

Naar der bliver Spørgsmaal, om man bør bruge faststaaende eller transportable Dampmaskiner, saa var der navnlig tidligere mere Tvivl desangaaende, og paa en Del større Gaarde anstaffede man sig faste Dampmaskiner, og endnu anstaffes enkelte saadanne baade i Fyen og det østlige Jylland; men dog synes Stemningen nu aldeles overvejende at være for de transportable, efter at disse nu tilbydes Landmændene af en saa fortrinlig Konstruktion, at de ikke ere væsentlig mere brændselbrugende end de faststaaende, og det dog altid er lettere at føre Maskinen til Sæden, end denne til Maskinen, og desuden kan bruges af flere. Grupperingen af Bygningerne er iøvrigt ogsaa sjældent saaledes, at den paaberaabte Fordel ved en faststaaende Dampmaskine, at den nemlig skulde kunne bruges til at drive flere Maskiner, kan naaes uden stort Kraftspild ved lange Axlædninger.

Men ligesom Erfaringen udtaler sig for transportable Damptærstværker, saaledes udtaler den sig ogsaa bestemt til Gunst for de større (paa 6 à 8 Heste) fremfor de smaa (paa 3—4), der ikke tærste saa billig, da de i Forhold til deres Størrelse kræve mere Kul og større Betjening, og desuden ofte

ikke levere Sæden fuld færdig. Og den Fordring bør man absolut stille til en Damptærskemaskine, at den leverer Sæden fuld færdig i Sækken til at sendes Kjøbmanden, og at den ved Halmelevator bringer Halmen paa Plads uden stor Haandhjælp.

At udtale noget bestemt om, hvorvidt Leje eller Eje af et Damptærsteværk bør foretrækkes, er ikke muligt, da det vil bero paa de lokale og personelle Forhold. Rige saa lidt kan der, hvis man beslutter sig til at købe et Værk, siges noget bestemt om man enten ene bør eje det, eller man bør danne et Aktieselskab, eller hvis man beslutter sig til Leje, om man da bør betale Lejen dagvis eller pr. Td.; i de efterstaaende Beretninger vil findes Udtalelser for begge Dele, og særlig ville vi henvise til den, som det forekommer os, overordentlig heldige Maade, hvorpaa Aktieselskabet „Amager“ har ordnet Brugen af Apparatet mellem Aktiehaverne.

Fra Amager: Damptærskning har her paa Amager alt vundet noget Indpas, og den synes at have vundet Bøndernes Billigelse og Tilslutning i langt stærkere Grad, end man skulde have ventet. — Fjor dannedes et lille Aktie-Selskab, bestaaende udelukkende af Landmænd paa Amager, som anskaffede et transportabelt Tærsteværk fra Marshall Sons & Komp. (4 Hestes Tærsteværk og 5 Hestes Lokomobil), og det er vedtaget iaar at anskaffe et lignende, foruden at to Byer herude have emanciperet dem fra os og nu selv anskaffe et af samme Slags.

Vi ere i enhver Henseende vel tilfredse med Værket. Uagtet vi have haft mange Besværligheder at kæmpe med, saasom at Vejret har været særlig ugunstigt i Vinter, Brugernes fuldstændige Ubekjendtskab med Værket, Sædens mindre gode Tilfredse med Værket, der har arbejdet særdeles godt. — Med Værket følge 2 faste Mand, en Fører og en Flægger.

Af Lovene for Aktieselskabet skulle vi hidsette følgende:

Selskabets Bestyrelse bestaaer af tre Medlemmer; af disse er den ene Formand og Forretningsfører, og som saadan leder og forestaaer han den daglige Virksomhed, medens Bestemmelser i alle Anliggender, der ligge udenfor den daglige Virk-

somhed, f. Ex. Spørgsmaal om større Reparationer, Anskaffelser af betydeligere Omfang, Dispositioner over Selskabets Maskiner udenfor det Sædvanlige eller for længere Tid osv., tages af alle tre Medlemmer i Forening. Forretningsføreren vælges af Bestyrelsen indbyrdes.

Bortaffordringen for Benyttelsen af Damp-tærsteværket med Tilbehør skeer ved Auktion til den Høistbydende blandt Aktionærerne, — og kan ikke forandres, saalænge Selskabet bestaaer.

Driftsaaaret gaar fra 1ste Maj til 30te April. Den første Mandag i hvert Aars Juli Maaned Kl. 8 Aften foregaaer paa et nærmere bestemt Sted imellem Aktionærerne indbyrdes en Udlejning til den Høistbydende af Benyttelsesretten af Maskinerne for større eller mindre Dele af Tiden fra Begyndelsen af August til Slutningen af December. Denne Udlejning opraabes og foregaaer i Nummere paa 5 tærstbare Dage, og kan ingen leje Maskinerne for et kortere Tidsrum, — men paa den anden Side heller ikke længere end 2 Gange 5 Tærstbedage ad Gangen. Den Vejende kan under sit Ansvar i enhver Henseende overlade Benyttelsen af Maskinerne ogsaa til andre.

Bestyrelsen fastsætter de Konditioner, hvorefter Udlejningen finder Sted; ligesom den vedtager et Regulativ, der indeholder de Regler, der overhovedet skulle gjælde for Driften og Benyttelsen af Selskabets Maskiner, og er Enhver, der benytter disse, forpligtet til nøjagtigen at følge dette Regulativ, og derhos i Overtrædelsestilfælde undertastet dets Bestemmelser om Følgen af saadanne Overtrædelser.

Udbyttet af Maskinerne fordeles saaledes: $\frac{2}{3}$ til Aktionærerne, $\frac{1}{3}$ henlægges til et Reservecfond, og $\frac{1}{6}$ til Bestyrelsen, af hvilken $\frac{1}{6}$ igjen Forretningsføreren modtager det Halve. Udbyttet udbetales saa vidt mulig ved selve Generalforsamlingen, der afholdes i Juni Maaned.

Fra Holbækegnen: Paa alle større Gaarde og hos mange Bønder er der i Vinter udtærstet megen Sæd ved Damp, hvortil udelukkende er brugt transportable Maskiner, der paa en enkelt Undtagelse nær ejes af et Aktieselskab, hvori en Del af Egnens større Gaardbesiddere ere Deltagere. Man har overalt været særdeles tilfreds med Resultatet af denne Tærstning.

Fra Egnen mellem Kallundborg og Slagelse: Tærstningen er fremmet meget i Aar, da der de allerfleste Steder paa større Gaarde har været afbenyttet Damp-tærsteværker i større eller mindre Udstrækning; selv paa Bøndergaarde have Damp-tærsteværker været benyttede. Dels have Landmænd slaaet dem sammen for i Forening at eje et Dampværk, dels er der tærstet

af Entreprenører og dels ejer en enkelt Mand sin egen Dampmaskine. Egentlige faststaaende Dampmaskiner ejes ikke endnu af Landmænd her paa Egnen, men der tales om at anstaffe dem. — Damptærsteværkerne synes at byde en hel Del Fordele. De have alle tærstet tilfredsstillende rent og leveret Sæden i renset Tilstand og meget vægtig, og alt dette sker i temmelig kort Tid. — Selve Tærstningen med Hestekraft gaar jo ret godt, men Vægten bliver mindre, og Rastningen og Kersningen af Sæden tager forholdsvis for lang Tid; de høje Sædpriser i Efteraaret have tillige opfordret til hurtig Aftærstning, hvilket i Aar har betalt sig vel; desuden har Damptærstningen levnet en hel Del Tid til andet Arbejde og sparet paa Hestekraften, og medens Damptærstningen stod paa, har man kunnet afbenytte Hestekraften til at bringe den tærstede Sæd til Kjøbmand eller Jernbane. — Dernæst er Sæden bleven forskaanet for Rotter og Mus, som ere meget flemme ved Sæden i Aar. En Mangel eller Ulempe ved Damptærstningen er, at Halmen og Smaaafoderet, for saa vidt det skal bruges til Kreatursøde, i ustabigt Vejr taber meget i nærrende Evne ved at ligge ude, da saa meget paa en Gang hober op.

Fra Stevns: Damptærstningen har været almindelig benyttet ved alle større Gaarde her i Egnen, og flere saadanne Maskiner, nemlig af Marschall, Søns & Ko.'s Fabrik, med Lokomotiver ere anskaffede; disse arbejde fortrinlig, og saa vidt mig bekendt ere Alle særdeles tilfredse med disse Maskiner. For mit Bedkommende havde jeg i Efteraaret lejet en saadan Maskine af en Fabrikant her i Egnen, som hele Efteraaret og endnu fremdeles har fuldt op at bestille. Da jeg sidstafvigte Høst, for at paastynde Bjergningen af Sæden, maatte sætte Sæden i Stak i de langt fra Gaarden liggende Marker, saa havde jeg megen Fordel ved der at benytte Damptærstmaskinen, i Særdeleshed da denne Maskine i nogle saa Timer lader sig flytte og opstille fra den ene Mark til den Anden. — Forøvrigt har jeg ikke i Sinde at anstaffe mig en Damptærstmaskine, thi da her til Gaarden for saa Aar tilbage er anskaffet en fortrinlig god 8-Hestes Tærstmaskine, saa benytter jeg denne, og agter ifkun om Efteraaret at leje en Damptærstmaskine til at udtærste 1500 til 2000 Tdr. Sæd. At bemærke er at den Sæd, der udtærstes paa Damptærstmaskinen, vinder nogle Pd. pr. Td. i Vægt. En transportabel Damptærstmaskine med Lokomobil, anseer jeg for at være at foretrække frem for en faststaaende Dampmaskine, og ifkun med Fordel vilde en saadan kunne afbenyttes, naar alle Gaardens Bygninger havde en dertil svarende Beliggenhed, saa-

ledes at de forskjellige Arbejder, saasom Formaling af Sæd, at skjære Haffelse og Brænde derved kunde udføres.

Fra Distriktet. — Damptærsteværker vinde stor Udbredelse her i Stiftet; det er nu almindeligt, at de større Gaarde tærste en stor Del, flere endog alt deres Korn med Damp.

Nogle Gaarde have anskaffet dem et faststaaende Damptærsteværk, som udføre alle øvrige Arbejder, som Haffelsefføring, Malning og Knusning af Korn og Olielager, Rjærning, Brændeskæring osv. Andre have et transportabelt Damptærsteværk, som da ogsaa, ligesom de faststaaende, benyttes til at udføre flere af de ovennævnte Arbejder. Men de fleste leje et Damptærsteværk, og her findes nu flere Entreprenører, som hver ejer 2 à 3 Stk.

Man er forlængst bleven enig om, at det Saab, som man nærede, da man begyndte at tærste med Damp, om at affaffe nogle Heste, ej er bleven opfyldt; der er vist ej nogetsteds, at man har kunnet spare en Hest. Men det skulde ej heller være Fordelen ved Damptærstning; Fordelene derved skulde væsentligst være disse: At kunne faa tærstet sin Sæd tidlig paa Aaret, at kunne tærste paa Tider, hvor man skal bruge Hestene til andet Arbejde, at spare Arbejdskraft, og dertil at faa Arbejdet bedre udført.

At kunne tærste sin Sæd tidlig paa Aaret er, som de senere Aar vise, en betydelig Fordel, (uaffset derfra at Ustøjet ødelægger megen Sæd, naar den skal sidde hen paa Lade eller i Hæs til Foraaret), thi Priserne ere om Efteraaret meget høje; har man Kornet tærstet og liggende paa Loft, kan man benytte Konjunkturerne efter Behag, men saa længe man kun kunde tærste med Hestekraft, var der ej megen Tale om at tærste om Efteraaret, da man havde nok at gjøre i Marken, og man tærstede jo og meget mindre end ved Damp. Og havde man Kornet tærstet, brugte man jo næsten ligesaa lang Tid og ligesaa meget Mandskab for at lade det gennemgaa alle de mange Processer, som Rastning, Rensning, Blæsning, Rjærning og Maalen i Sække, hvilket Dampmaskinen alt besørger samtidig med at den tærster, og leverer saa dertil en Vare, som er langt renere, og som vejer 1—2 Pd. hollandsk mere. Foruden at der ved alt dette spares meget Mandskab, er det og betydeligt hvad der spares derved, at Damptærsteværket besørger Halmen sat i Stak paa Tærstekladsen eller Laden, hvor den saa kan blive, til man faaer Tid til at besørge den bort. Kan man nu i en given Tid ved Hjælp af Damptærsteværket faa dobbelt saa meget Arbejde udført som paa anden Maade, har man senere Tiden til sin Raadighed til andre Arbejder, og det faaer mere og mere at be-

tyde, jo knappere Arbejdskraften bliver. Alt dette er væsentlige Fordele, der skulle tages meget nøje i Betragtning, naar man gjør et Overslag over, hvor meget Tærskningen koster med Damp og med Heste.

En stor Fordel er det jo at kunne tærsk paa Statpladsen, i Markerne, i Laderne alt efter Behag, og den synes saa stor, at den skubber et faststaaende Damptærskværk aldeles til Side. Et Saadant kræver mange Folk, da ikke blot Kornet skal kjøres til, men ogsaa Halm og Avner skal flyttes bort efterhaanden, og da man nutildags de fleste Steder kun har et meget begrænset Antal Folk at raade over, umuliggjør den næsten Tærskningen paa den bedste Tid, i Høsten og om Efteraaret, naar alle de øvrige vigtige Arbejder, som foresalde i denne Tid, ikke skulle forsømmes. De Fortrin, som man fremhæver, at de have fremfor de transportable, ere jo 1) at de spare Kul; det er rigtigt, men de Kul, der spares, udgjør ikke mere end Daglønnen til et Par Mand; Skullene kan man skaffe, Mændene ofte ikke; 2) at de slides langt mindre end en transportabel, hvilket ogsaa er sandt, men der foreligger vistnok for saa Erfaringer herom, til at man kan bedømme det rigtig; og 3) at en faststaaende Maskine kan udføre alle øvrige Arbejder, som Hakkelsestøring, Malning og Knusning af Korn, Brændestøring; hertil maa svares, ja det gjør den transportable lige saa godt, om ikke bedre, thi den kan man da flytte hen til Kornmagasinet eller Laden for at knuse Korn, til Brændepladsen for at støre Brænde, hvilket jo er de Arbejder, der er vigtigst at faa udført ved Damp, istedet for at man ved den faststaaende enten skal benytte lange Ledninger, Axler eller Snore, eller skal pakke alle disse Maskiner sammen paa et Sted, ofte meget ubekvemt, ej at tale om hvor kostbar al denne Bygningsforandring er. Fra Foraaret til Efteraaret, hvor de nævnte Arbejder ej foresalde eller dog kun en Gang imellem, vil det vistnok aldrig kunne betale sig at fyre op for at tjærne og for at varme Vand til Mejeriet.

Synes det saaledes, at de transportable Damptærskværker ere at foretrække for de faststaaende, er der jo endnu det Spørgsmaal tilbage: skal Landmanden paa en større Gaard, eller 2—3 Landmænd med mindre Gaarde slaa dem sammen og kjøbe et saadant, eller skal man hellere leje et? Det maa jo 1) dels bero paa, hvormeget man giver i Leje, 2) dels paa, om man kan være nogenlunde sikker paa at faa det, naar man vil tærsk, og 3) dels paa, hvor let man har ved at faa udført Reparationerne, samt endelig ogsaa hvor megen Kjendskab og Interesse der findes hos de Folk, der skulle lede Arbejdet, for at Alt kan holdes i god Gang ved Maskinen.

I denne Egn ere Betingelserne for Ublejning af Damp-tærsteværkerne følgende: Der gives 1 Mk. for 1 Td. Baarsfød, 1 Mk. 8 St. for 1 Td. Vintersfød at tærstte; Brugeren lægger Kul og Olie til, Entreprenøren medsender og lønner Fyrbøder og Flægger. Paa disse Betingelser have de havt meget at gjøre i Aar, og saa vidt vides arbejdet fra Høst til 1ste Marts uden videre Ophold.

Til den Pris ville de sikkert nok have fuldt op med Arbejde, men den kan heller ikke forhøjes, thi om de da end vilde have Arbejde nok om Efteraaret, saa vilde de ikke kunne saa det i Vintertiden. Som det stiller sig her i Egne, hvor man kan være nogenlunde sikker paa at saa Maskiner, naar man vil tærstte, hvor det ej hører til de letteste Opgaver at saa Reparationer hurtig udførte, synes det at være billigst at leje. Skulde man da nu spørge, hvad enten man vil kjøbe eller leje, hvilket man skal have, maatte man vistnok svare, saa stort som muligt; et Tærsteværk til 7—8 Hestes Kraft udretter forholdsvis betydelig mere end de Smaa, derpaa er det, det kommer an; Kulforbruget ved de mindre er forholdsvis meget større.

Fra Midtolland. — Damptærstningen vinder megen Udbredelse. Dels anstafes der flere Damptærstapparater til de enkelte Gaarde, dels kommer der flere, som lejes ud, og dels gaa 3 à 4 Gaarde i Kompagnistab om at kjøbe et Tærsteværk. Kompagnistab er altid uheldigt. Er en Gaard ikke saa stor, at det kan betale sig at kjøbe et Tærsteværk til den, bør vedkommende Ejer vistnok helst leje en Maskine. Der gaaer jo i det Hele meget Glid paa disse Maskiner og særdeles meget, naar der er mere end en Ejer. Der findes et Par faststaaende Damptærstmaskiner her paa Egne, dels saaledes, at samme Kjedel ogsaa bruges i Mejeri, Kjøkken o. s. v., dels uden Forbindelse med Mejeri. Den Slags Apparater ere ganske sikkert altfor dyre derved at der bruges saa urimelig meget Brændsel; Tærstningen varer jo paa en Gaard paa 4 à 500 Tdr. Land dog kun allershøjest 2 Maaneder; i de øvrige 10 Maaneder arbejdes der altsaa med for stor en Kjedel, og i det Hele taget under uheldige Forhold. Det heldigste vil ubetinget være at have et transportabelt Tærsteværk og saa tillige have Mølle, Hættelsemaskine, Olietageknuser o. s. v. samlede paa et Sted, saaledes at Lokomobil kan bruges til at drive dem alle paa en Gang hver 8de eller 14de Dag, eftersom det behøves. Vil man saa have Damp i Mejeriet, opnaaes det billigst ved en „fjordst“ Kjedel, og den eneste Ulempe, der kan siges at være derved, er, at der maa tjærnes med Hestekraft, hvilket dog alligevel ikke har stort at betyde. Man opnaaer derved vistnok det billigste første Anlæg,

ubetinget langt det billigste Brændselsforbrug, og undgaaer en Mand til stadig Fyrbøder. Af transportable Tærsteværker kjendes her saa godt som ingen anden end Clayton=Shuttleworths, som ogsaa ere udmærkede.

Fra Raskovegnen: Damptærstningen vinder mere og mere Indgang, hovedsagelig ved lejede Maskiner; kun de større Gaarde have selv Dampmaskine. De almindelig benyttede Tærstmaskiner ere efter Clayton & Shuttleworth's Princip; de blive dels indførte fra England, dels fabrikerede i Raskov af det dygtige Firma Carl P. Lange. Man er overalt vel tilfreds med disse Maskiners Arbejde, og er dette undertiden ikke Tilfældet, saa skyldes det især den Naade, hvorpaa Sæden bliver sat, saa at der udfordres en stor og rask Arbejdskraft for at føre den hurtigt nok til Maskinen. Man kan ikke rigtig bekvemme sig til at sætte Kornet i Stal. Tærstningen paa Løve ved lejede Maskiner er meget besværlig, da man har Vanskelighed ved at skaffe den tilstrækkelige Høllekraft tilveje for nogle Dage.

Fra det sydlige Fyen. — Damptærstningen er bleven benyttet i Løbet af Efteraaret og Vinteren paa adskillige større Gaarde, og i Regelen har der været Tilfredshed dermed. Den er her steet ved lejede Tærsteværker, hvoraf to ere blevne benyttede, nemlig et tilhørende Fabrikant Allerup i Odense og et tilhørende et Aktieselskab fra Holbæk. Begge disse Tærsteværker trækkes af 6-Hestes Lokomobiler og kunne tærste ca. 10 Tdr. Hvede i Timen, og de, der have benyttet dem ere enige om at rose den smukke Vare, som fremkommer ved Damptærstningen. Derimod har jeg hørt flere Udtalelser om, at et 6-Hestes Lokomobil egentlig er for lille efter Tærsteværkerne, da der, naar der var et større Lokomobil, vilde kunne tærstes mere med samme Mandskab. Dog er det navnlig imod Holbæks Tærstevært, jeg har hørt dette fremsøre, hvorimod Allerups Lokomobil skal kunne udvikle mere Kraft. Der udtales ogsaa den Formening, at Betalingen for Tærsteværket fra Holbæk, 24 Rd. om Dagen i en kort Vinterdag, og desforuden Løn til Maskinmester og Klægger, er for høj.

Fra det nordlige Fyen. — Damptærstningen har egentlig først i den sidst forløbne Vinter og Efteraar vunden nogen Indgang her paa Egnen, men sandsynligvis vil den snart vinde almindelig Indgang paa de større Gaarde, da det synes, som Interessen derfor er vakt.

Faststaaende Dampmaskiner havees for Tiden næppe paa nogen Gaard her paa Egnen, men i det Mindste paa een Gaard bliver en saadan anskaffet i det kommende Aar. Det er altsaa transportable Damptærsteværker der have været anvendte her, og her

kjendes ingen Exempler paa, at Landmænd selv eje saadanne, saa at det altid er lejede Apparater, der ere brugte. Firmaet Allerup i Odense har i Vinter havt 2 Damptærskemaskiner til Udlaan, som ere blevne meget benyttede af Landmændene. Det ene er et 4-Hestes Apparat af Firmaets eget Fabrikat, som har været mest brugt paa Gaarde af Mellemstørrelse; men Meningerne ere noget delte om dets Præstationer. Det andet er et 6-Hestes fra Ransomes, Sims & Head, som skal have arbejdet til Landmændenes udelte Tilfredshed, idet det baade har udrettet meget og saavel tærstet som rensat og sorteret Kornet fortrinligt.

Fra Vejleegnen. — Den eneste Gaard her paa Egnen, hvor Damptærskningen har vundet Indgang, er Drumgaard, hvor der benyttes en faststaaende Dampmaskine. Denne trækker en Tærskemaskine, hvortil der tidligere brugtes 4 Heste; disse erstattes nu med et Brændselsforbrug af 10 Stpr. Stenful om Dagen, hvilket vel, naar man ellers har Brug for Hestene til andet Arbejde, maa siges at svare Regning, uagtet Slittagen paa Dampmaskinen jo ogsaa maa medtages. — Løitnant Eckardt nævner det som en Fordel, at Arbejdet gaaer jævner og stadige, og at han med den samme Dampmaskine kan udføre en Del andre Arbejder, Rjærningen, Grutningen af Kornet og Brændeskæringen; Mangler derved, troer han ikke at have gjort Erfaringer om. — I Egnen Syd for Vejlejorden er der i Aar et transportabelt Damptærskværk i Gang, men hvorvidt man finder sig tilfreds med det kjender jeg ikke; i Fjor blev et lignende brugt paa de store Gaarde i Horsens Omegn, men jeg troer ikke, det bliver benyttet i Aar, hvilket jo vilde tale mod dets Fordelagtighed. — Naar Damp skal anvendes i Landbruget, troer jeg nok, at Stemningen er for de faststaaende Dampmaskiner. — Af Bønderne her paa Egnen benyttes hyppig lejede Heste-Tærskemaskiner (der er ikke mindre end 4 saadanne i den nærmeste Omegn), men Udtærskningen af Kornet ved disses Hjælp betragte de Fleste dog som for kostbar.

Fra Randerseggen. — Paa flere større Gaarde her i Egnen har et transportabelt Damptærskapparat været brugt til megen Tilfredshed, idet meget af det Korn, som Damptærskeren har aftærstet, var, dels paa Grund af lang Udestaaen i Høsten og Groen i Rjærdene, og dels efter slet Bjergning, muggent og vanskelig, ja næsten umulig at aftærste og saa sorteret til sælgelig Handelsvare, ved almindelige Tærskemaskiner eller ved Plejl. — Om nu og Damptærskningen i Birteligheden ikke er billig, er den dog i Aar i disse Tilfælde billigere og bedre end anden Aftærskning. — Der er betalt 20 Rd. pr. Dag à 8 Timers Arbejde for Apparatet, og Brugeren tillægger Kul, Olie og

Mandskab, med Undtagelse af at Ublejeren leverer 2 Mand, nemlig 1 Maskinpasser eller Fyrbøder og 1 Slægger, som faa Kost hos Lejeren. Hos de mindre Landmænd eller Gaardejere, som ikke selv have Tærskemaskine, have omrejsende transportable 2-Hestes Tærskemaskiner begyndt at faa Indgang, da det paa Grund af Folkeknaphed ellers ikke var muligt for Mange at faa optærstet før langt hen i Foraaret, og Aftærstningen med den Slags Maskiner er billig, i Gjennemsnit ca. 1 Mk. pr. D., da Maskinen og Manden, som fører den og er Slægger, koster 4 Rd. pr. Dag. — Der tærstes sædvanlig, velbemandet, fra 30 til 50 Ddr. pr. Dag.

Fra Bornholm. — Man har endnu kun lidet Mening om Damptærskemaskiner, da der først sildig i Efteraaret blev anskaffet en transportabel Damptærskemaskine af et Interessantskab. Den har tærstet 80 Ddr. Foraarsjød daglig og under bedre Omstændigheder f. Ex. paa Forvinteren, sørend Rotter og Mus foretage Ødelæggelse, kan den uden Tvivl tærste 120 Ddr. Foraarsjød. Der tales om, at der i Østerherred til Vinteren vil blive anskaffet en lignende*). Paa Grund af de bornholmste Gaardes Beliggenhed er det meget besværligt at faa Maskinen transporteret f. Ex. 1—2—3 Mil. Det er forresten en almindelig Mening, at Landmanden anseer en saadan Maskine for at være nødvendig, da meget Arbejde til Efteraaret til Hestene derved kunde lattes, og andet Arbejde end Tærstning betydeligen kunde fremmes. Udgiften til Damptærskemaskinen daglig kan regnes med Kosten til 25 Rd.

*) Der er i denne Maaned solgt 2 Damptærskemaskiner til Nexøegnen.
Rød.

Kapitelstøtterne for Aaret 1873.

(Efter „Ministerialtidende“).

	Gode		Kug		Bog		Bævre		Gule Gæster		Guaa Gæster		Bog- hævede		Bog- hævedegrøn		Smør		Skaff		Don- ning		
	pr. Td.	Rd. β	pr. Td.	Rd. β	pr. Td.	Rd. β	pr. Td.	Rd. β	pr. Td.	Rd. β	pr. Td.	Rd. β	pr. Td.	Rd. β	pr. Td.	Rd. β	pr. Td.	Rd. β	pr. Td.	Rd. β	pr. Td.	Rd. β	
Sjællands Stift. (Bornholm undtagen)	11	7	8	23	7	11	4	67½	7	80	7	40											
Møen	8	12	8	12	6	64	4	7															
Bornholm	8	27	8	27	7	7	4	49															
Dyens Stift																							
Holland-Salisers Stift: forrige Maribo og Kalkholm Amt	11	43	8	86	7	"	4	62	8	27	7	94											
— Hallsed Amt	11	65	8	94	6	92	4	39	8	4	7	80											
— Nyløbing Amt	11	32	8	53	6	93	4	33	7	62	7	62											
Kalborg Stift: Bendlystet og Van-Perreder Lby og Mors			7	90	6	32	3	60															
—			8	18	5	94	4	14															
—			8	"	6	30	3	64															
—			8	28	6	86	4	38															
—			8	64	6	45	4	51															
—			8	46	6	83	4	36															
—			8	56	6	42	4	6															
—	11	36,75	8	38,8	6	67	4	26,1	7	91,75	7	69	5	83,3	12	54	89,3						
—	9	51,8	6	74,8	6	51,1	3	64,5	7	11,65	6	84	5	8,2	11	20,8	34,1						
—	9	13,45	6	47,3	5	18,4	3	42,3	6	93,9	7	74,4	4	75,9	10	37,45	80,4						

3 Gjennemsnit af Aaret 1873
— af Aarene 1864—73
— — 1854—73